Siebzehnter Jahrgang. Jüdische Pester Zeitung. Erscheint 3-mal wöchentlich.

יידישע פעסטער צייטונג

Nr. 138 יעבצעהנטער יאהרגאנג בודאפעסט, מיטטוואך כד כסליו התרמ"ו. Budapest 2. Dezember 1885.

דיעזע בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטעט
פיר אסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדן אסטר. וועה.
האלביעהריג 4 גולדן אסטר. וועה.
פיערטעליעהריג 2 גולדן אסטר. וועה.

פיר דס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אק. וועה.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אק. וועה.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 25 קר. אק. וועה.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנירען.
אונד דער פרענומעראנדס-אערטען
בעזיעהן מיט דעם ספאנדאנ דעם
ריכטיג בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
בודאפעסט,
האכשטראסע נומ' 1,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראנדס-
אנמעלדונגען צו ריכטען בעליעבט.

דאס גראבליעד דער קאנפערענץ.

דיא קאנפערענץ דער אייראפאישען מאכטע איזט אלזו גשיטערט. פאר 6 וואכען וואר דיא צוסאמענגעשטעלטע אינדיעזע פערהאנדלונג אין דער גפאהר דעס פערלוסטס דער פרידענס אין דער גאנצען אויפגעלעגט. דיא אין דער אנגעבליכען אנגעלעגענהייט אנגעשטעלטען פרעדיגטען אבגעזאנדטען אין דער אנגעלעגענהייט אנגעשטעלטען פרעדיג

ל ע ב ע נ ד. אללע דיעזע נאציאָנען אונד שטאָמ-מע ווערדען מיט איהרען נעוואָהנהייטען, ערוועכס-קוועללען, טראַכטען, פעסטען, נעריייבען, וואַסען, איהרער שפּראַכע אונד בילדונג אין ווערט אונד בלד דאַרגעשטעללט. אז. ז. וו.

* (ב ע ק ל י ד ו נ נ אַ ר מ ע ר קי נ-ד ע ר.) נעסטערן זונד אין דען שולען דער בודאַ-פעסטער קולטוסגעמיינדע 240 אַרמע קינאבען אונד עבען זאַ פּיעדע מאַדכען מיט וואַרמען ווינטערקלייד-דערן אונד שוהווערק בעשענקט וואָרדען.

* (פ אַ מ אַ ז ר אַ ע ל י ט י ש ע ן אַ ר-מ ע נ קי נ ד ע ר נ אַ ר מ ע נ - פ אַ ר אַ י ן.) דיעזער איבעראוס וואהלטהאטיג ווירקענדע פעראין, פאַן דעם ווייר אין אונזערער לעצטען נוממער בעריכטעט האבען, האט דער פאַרשאַנד איינע אנדערע ביא ווייגער מאַיעסטאַט גענאַממען האט, בעקלייד עסטערן געגען הונגערט אַרמע, מיסט פעריאַזטע קינדער אים אלטער פאַן 3 ביז 6 יאהרען מיט וואַרמען ווינטער-אנזוגען. דיעזע פעראַ-מהיילונג געשטאַלטעט זיך צו איינעם ווהר שאָנען פעסטע, וועלכעס דיא צאַהלרייכען אנוועזענדען דייטשע אונד אונג פּרייעטע. דער געסטרינג מאַ וואַרדע איים דעם גרינדע צו דיעזעס פעסטע גע-וואַהלט, ווייל עס דער מאַ דעם יובילאַיום טיסא קאַלמאַנס, דעם פּראַטעקטאָרס דעס פעראינעס איזט, דעם אייך אין בעניסטערעס „עלען" גע-בראַכט וואָרדע.

* (איין זיבערעס מיטטעל.) פאַר איינגען וואַכען זונד דיא זודען אין דאַרמאַנעשע (רומאַנען) איינגעפלונדערט אונד איינע אייך קאַ-פערליך פערלעטזע וואָרדען. נאַך דיא מאַגישע „רעסטע" זונד דיא פלונדערער נאַטירליך נוכט צור רעכנונגשאַפט געצאַגען וואָרדען. הונגעגען טראַט דער האַבוויזע גענינדעראַטה איינע מאַנע שאַטער צור בעראַטונג. וויא מאַן זאַלבע פאַרלאַממיסטע פיר קינדער פעריינדערן מאַנגעל: נאַך דעם זיא זיך לאַנגע דיא קאַפּפע צעבראַכען האַטטען. פאַנ-דען זיא ענדליך אין אונטרגלבעס מיטטעל: „ווענן ווייר דיא זודען אויסטרייבען, קאַנן זיא נעמאַנד מעהר אויספלונדערן." דער ווייג ראַטה עראַט דיא אויסטרייבונג צום בעשלוסס, דער אייך וואָרט צור אויספּוהרונג קאַם.'

דיא הייטע אונגעראַנגטען

טעלעגראַפּישען דעפעשען

דער „ייִדישען פּעסטער צייטונג".

פּיראַט, 29. נאָוועמבער. נאַך איינעם טע-לעגראַמע דעם קאָמענדאַנטען אין וודען, גרא-פען דיא סערבישען טרופּפּען אים 11 אוהר נאַכטס דיא בעפעסטיגונג ווייגדיגען אַן. דער אַנגריפ וואָרדע אבער מיט גראַסען פער-לוסטען דער סערבען צוריקגעשלאַגען. דאַבייא וואָרדען דרייא גראַסע קאַנאָנען אינבייג-באַר געמאַכט. נאַכדעם דער אַנגריפ נאַך דער פעפאַלטען אינזאַללונג דעם פּרייסטען צור איי-שטעללונג דער פּיזוזלעקיטען אינטערנאַמען וואָרדען, האַט דער בוכאַרעשער מיניסטער שטאַנאַפּ הייפאַן דען פערטרעטערן דער מאַכטע אין וואָ'א מיטטהיילונג געמאַכט אונד דיעזעלבען געבעטען, זיך פאַן דער רוכטלוסיגקייט דיעזער נאַכריכטן. דורך דיא אַנזוכען אין וודען אינבעריצונג צו פּרעשאַפּפען.

פּיראַט 29. מען נאָוועמבער. דיא פאַרפאַלע ביא וודען אונד דיא טעפּע עריבטטעריונג דער סערבען קאַנגען צום נייען אויסבריכע דעס קריעגעס פּיהרען, נאַך בעפאַר דער וואַפּפען-שטיללשטאַנד געשלאַסען ווירד.

קאָנסטאַנטינאָפּעל, 29. נאָוועמבער. דע-ביהאַנדעלטע אונד גאַדבו עפּפּענדי ווגד אים אויפטראַגע דעס סולטאַנס טראַטע דעס פּראַעסטעס דעס פּרייסטען אלעקסאַנדער נאַך אָסטרומעליען אבגעריזט.

לאַטטאַציעהונג פאַם 28-טען נאָוועמבער 1885.

ווייען . .	83	53	9	23	77
גראַן . . .	25	24	22	11	30
טעמעשוואַר .	21	54	40	63	85

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 12.

פּרענומעראַציאָנס-איינלאַדונג.

ווייר ערלוכען אונזערע געהרטען פּרענומעראַנטען דערען פּרענומעראַציאָנס-בעריכט אם 1-טען דעצעמבער צו ענדע נעהט (וואס נאַנץ דייסליך אויף איהרע „אדרעסס-שליפּעל" אנגעצייגט איזט), איהרע פּרענומעראַציאָן נישט צו ערנייערן, האַטט דיא וויי-טערע פּרעזענדונג דער בלאַטטער קיינע שאַדען אויפצוהיידע.

אונד בישען ווייר דיא אדרעסס דיי שלוס ווייא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

האַבשטראַסע נומער 1. בודאַפּעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

☞ נייא אינטרעסענדע פּראָגראַמען ערהאַלטען דיא ע-צאַהלונג „ל ע אַ ה" אונד „מ ו ה מ ע פּ ר ו מ מ ע ט", אונד דיא בוהער ערשיענען פאַרמעצנגען דער נעגענוואַרטיגען פּלעטעדען 2 פאַללעטאָנס ג ר אַ ט י ס צוגעזענדעט. דאַס גע-ווערבענדעטע ווערדען ווייר דען פערעהרטען אבאָ-נענטען עבענפאַללס ג ר אַ ט י ס צוזענדען, זאָ-באַלד עס אבגעשלאָסען זיין ווייד.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער-פּרייזע.

קאָרן 6,15—6,30 גולדען.

נעדסטע, (נייא) פּוטשטער-וויאַרע 5,30—5,80 גולדען. מאַלצ-וואַרע 7,—7,50 גולדען.

קיסוריזע (אלטע) 5,65 גולדען. (נייא) 4,85—4,80 גולדען.

האַפּער. 6,10—6,60 גולדען. פער קאַסטע.

מעהל-פּרייזע (פער 100 קילאָגראַמסאַמט זאַק, פרייא אַב פּעסטע:) נומ: 0: 16 גולדען 60 קר. נומ. 1: 16 גולדען. — קר. נומ. 2: 15 גולדען 50 קר. נומ. 3: 14 גולדען 80 קר. נומ. 4: 13 גולדען 60 קר. נומ. 5: 12 גולדען 60 קר. נומ. 6: 11 גולדען. 80 קר. נומ. 7: 11 גולדען. — קר. נומ. 8: 10 גולדען. 50 קר. נומ. 8½: 8 גולדען. 60 קר. נומ. 8¾: 6 גולדען. 20 קר. פייגע קליע 3 70 גולדען. נאַכע קליע 3 גולדען. 30 קרייצער.

הויזען-פּרייזע. עכסען אונגאַרישע 9, — 15 גולדען לינזען 8.75—16 גולדען. פּיזאַלען נאַכע ווייסע נייע 7,75—8,50 גולדען. — צוויבעל-באַרען 11 גולדען. ראַטע הויזען 4,75 גולדען, הויזען ביין 9.25—9,75 גולדען. מאַגען נייזע 26 גולדען. בלייער 28 —30 גולדען. קיסמעל 34 — 36 גולדען. לייזקען 6 — 6,75 גולדען. האַנזאַטען 8,—8.50 גולדען. (אללעס פער 100 קילאָ.)

עדעלפּעפּער 1,60—1,80 גולדען. פער מעטער.

צייטשטרען. באַסנישע זאַקוואַרע, 13,75—19,20 גולדען. סערבישע 10,26 גולדען.

צייטשטרען-מוס (לעכוואַר) נייע בלאַוואַנישע 12.50 —14. גולדען. באַנאַטער 14—14,50 גולדען

האַנזע גלייטשעטער 23 גולדען. וואַכסאַרען 23,50—24 גולדען.

וואַכס 138—140 גולדען.

צוקער, וואַסינאַדע 38.25—39. גולדען. מעליס 37,— 37,75 גולדען. פּולע-צוקער, 36, — 37 גולדען.

קאַפּפעפּרי, —7,— 13 גולדען.

ווייגשטען, 55—82 גולדען. יע נאַך קוואַליטאַט

פּאַפּיראָס. פּיזאַ 55—56. שאַפען 48—50 גולדען.

לעדעראַמען, אונגאַרישע 40—45 גולדען.

האַטדרעגע, —15.—52 גולדען.

נוסע 13,50—15,50 גולדען.

אַנשלעטט, (חלב) 39 — 40 גולדען

רובאַל, צו —80 גולדען. פער מעטער.

רעפּס-קוכען, —5, גולדען.

פּעטראָלעום 23,75 — 24, גולדען.

שאַפּפּעללע. אין פאַרינער וואַרען ציוקא 15000 שטיק פּרעזענטירט נאַטשטען פּרעקיפּס. אין צו דייטש-וואַלליע 1,70—2,20 גולדען. פער פאַס. דעבענבערגער 38—40 גולדען. סערבישע אונד בולגאַרישע 105—115 גולדען. טורקישע אונד מאַזעדאָנישע 36—37 גולדען. (פער 102 שטיק.)

לאַמפּפּעללען. דייטשע וואַלליע 40 גולדען. פער 102 שטיק.

נייפּפּעללען באַנאַטער 120 גולדען. אַפּפּענע 175 גולדען.

לעדער. נעפאַקטעס פּפּנדלעדער פער 28—32 קי-לאָ, 166—170 גולדען. אייגאַל פּרעזענטעט טעדגען פאַן 10—14 קילאָ, 164—166 גולדען. צוויבאַל פּרעזענטעט טעדגען 17—18 קילאָ 165—163 גולדען. אונד דרייבאַל פּרעזענטעט טעדגען 19—22 קילאָ 168—172 גולדען. — אבער-לעדער: קוה-הייטע נגעבערבטע 5½—8½ קילאָ 220—235 גולדען. נעגאַרבטע 6½ — 9½ קילאָ 195—235 גולדען.

מאַרד-פּעלדער, נגעגערבטע 9—6 קילאָ 355—375 גולדען. ברונע 10—12 קילאָ 445—460 גולדען.

הייטע, פער — קילאָ שראַקעגע אונגאַרישע אָכסען-הייטע — קילאָ צו 98 — 105 גולדען. — דעטשע קוה-הייטע — קילאָ 95 — 104 גולדען. — ראַסהייטע 10 — 11½ גולדען. (אללעס פער מאַאַר.) פּיזאַלענע 110—115 גולדען. כאַלבפּעללע אָהנע קאָפּפּע — גולדען. —

ל ע ב ע נ ד ה. אללע דיעזע נאַציאָנען אונד שטאַמ-מע ווערדען מיט איהרען נעוואָהנהייטען, ערווערבס-קוועללען, טראַכטען, פעסטען, נעריייבען, וואַסען, איהרער שפּראַכע אונד בילדונג אין ווערט אונד בלד דאַרגעשטעללט. אז. ז. וו.

* (ב ע ק ל י ד ו נ נ אַ ר מ ע ר קי נ-ד ע ר.) נעסטערן זונד אין דען שולען דער בודאַ-פעסטער קולטוסגעמיינדע 240 אַרמע קינאבען אונד עבען זאַ פּיעדע מאַדכען מיט וואַרמען ווינטערקלייד-דערן אונד שוהווערק בעשענקט וואָרדען.

* (פ אַ מ אַ ז ר אַ ע ל י ט י ש ע ן אַ ר-מ ע נ קי נ ד ע ר נ אַ ר מ ע נ - פ אַ ר אַ י ן.) דיעזער איבעראוס וואהלטהאטיג ווירקענדע פעראין, פאַן דעם ווייר אין אונזערער לעצטען נוממער בעריכטעט האבען, האט דער פאַרשאַנד איינע אנדערע ביא ווייגער מאַיעסטאַט גענאַממען האט, בעקלייד עסטערן געגען הונגערט אַרמע, מיסט פעריאַזטע קינדער אים אלטער פאַן 3 ביז 6 יאהרען מיט וואַרמען ווינטער-אנזוגען. דיעזע פעראַ-מהיילונג געשטאַלטעט זיך צו איינעם ווהר שאָנען פעסטע, וועלכעס דיא צאַהלרייכען אנוועזענדען דייטשע אונד אונג פּרייעטע. דער געסטרינג מאַ וואַרדע איים דעם גרינדע צו דיעזעס פעסטע גע-וואַהלט, ווייל עס דער מאַ דעם יובילאַיום טיסא קאַלמאַנס, דעם פּראַטעקטאָרס דעס פעראינעס איזט, דעם אייך אין בעניסטערעס „עלען" גע-בראַכט וואָרדע.

* (איין זיבערעס מיטטעל.) פאַר איינגען וואַכען זונד דיא זודען אין דאַרמאַנעשע (רומאַנען) איינגעפלונדערט אונד איינע אייך קאַ-פערליך פערלעטזע וואָרדען. נאַך דיא מאַגישע „רעסטע" זונד דיא פלונדערער נאַטירליך נוכט צור רעכנונגשאַפט געצאַגען וואָרדען. הונגעגען טראַט דער האַבוויזע גענינדעראַטה איינע מאַנע שאַטער צור בעראַטונג. וויא מאַן זאַלבע פאַרלאַממיסטע פיר קינדער פעריינדערן מאַנגעל: נאַך דעם זיא זיך לאַנגע דיא קאַפּפע צעבראַכען האַטטען. פאַנ-דען זיא ענדליך אין אונטרגלבעס מיטטעל: „ווענן ווייר דיא זודען אויסטרייבען, קאַנן זיא נעמאַנד מעהר אויספלונדערן." דער ווייג ראַטה עראַט דיא אויסטרייבונג צום בעשלוסס, דער אייך וואָרט צור אויספּוהרונג קאַם.'

דיא הייטע אנגעראַנגטען

טעלעגראַפּישען דעפעשען

דער „ייִדישען פּעסטער צייטונג".

פּיראַט, 29. נאָוועמבער. נאַך איינעם טע-לעגראַמע דעם קאָמענדאַנטען אין וודען, גראַ-פען דיא סערבישען טרופּפּען אים 11 אוהר נאַכטס דיא בעפעסטיגונג ווייגדיגען אַן. דער אַנגריפ וואָרדע אבער מיט גראַסען פער-לוסטען דער סערבען צוריקגעשלאַגען. דאַבייא וואָרדען דרייא גראַסע קאַנאָנען אינבייג-באַר געמאַכט. נאַכדעם דער אַנגריפ נאַך דער פעפאַלטען אינזאַללונג דעם פּרייסטען צור איי-שטעללונג דער פּיזוזלעקיטען אינטערנאַמען וואָרדען, האַט דער בוכאַרעשער מיניסטער שטאַנאַפּ הייפאַן דען פערטרעטערן דער מאַכטע אין וואָ'א מיטטהיילונג געמאַכט אונד דיעזעלבען געבעטען, זיך פאַן דער רוכטלוסיגקייט דיעזער נאַכריכטן. דורך דיא אַנזוכען אין וודען אינבעריצונג צו פּרעשאַפּפען.

פּיראַט 29. מען נאָוועמבער. דיא פאַרפאַלע ביא וודען אונד דיא טעפּע עריבטטעריונג דער סערבען קאַנגען צום נייען אויסבריכע דעס קריעגעס פּיהרען, נאַך בעפאַר דער וואַפּפען-שטיללשטאַנד געשלאַסען ווירד.

קאָנסטאַנטינאָפּעל, 29. נאָוועמבער. דע-ביהאַנדעלטע אונד גאַדבו עפּפּענדי ווגד אים אויפטראַגע דעס סולטאַנס טראַטע דעס פּראַעסטעס דעס פּרייסטען אלעקסאַנדער נאַך אָסטרומעליען אבגעריזט.

לאַטטאַציעהונג פאַם 28-טען נאָוועמבער 1885.

ווייען . .	83	53	9	23	77
גראַן . . .	25	24	22	11	30
טעמעשוואַר .	21	54	40	63	85

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 12.

שאַוויאַללע. אין פאַרינער וואָכע וואַר דאַס גע-שאַפט לעכטאַפּט, עס וואָרדען 2400 שטיק. פּרעקיפּס, אז. צ. פּעהלערפּרייז קאַמטוואַללע 60 נ'ל. דעשטע פּעהלע-פּרייז 56—58 גול. זאַנטוואַללע 40—44 גול. בעסערע מישעל שאַפּע: 72—73 גולדען. נעאַגראַדעוואַרע 64 גולד. (אללעס פער 56 קילאָ.)

פּעסטער שלאַכטפּיעה-מאַרקט בייא דעם אם 26-טען ד. מ. הער אין פּעסט אנגעהאַלטע-נען וואָכענמאַרקט וואָרדען 2656 שטיק נאַס- אונד 685 קליין-פּיעה צו מאַרקטע געבראַכט. הייראַן וואָרדען פער-קויפט: 56 שטיק שטיער, פער שטיק פאַן 60 ביז 180 גולדען. — 1432 אָכסען דאַס פאַר פאַן 180—360 גול' 643 קיהע, דאַס פאַאַר פאַן 100—170 גול' 446 פעלע-קיהע דאַס שטיק פאַן 91—180 גול' 34 שטיק ביפּפּעל, דאַס פאַאַר פאַן 100—180 גול. 314 שטיק קעלבער דאַס שטיק פאַן 18—42 גול. 510 שטיק לעמער דאַס פאַאַר פאַן — —. גול. פּייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 48—53 גולדען. קוה-פלייש —,40—42 גולד. כאַלב-פלייש 60—64 גולד. אונד ביפּפּעל-פלייש 36—,48 גולד.

הערויסגעבער אז. פּעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר

מ. סאַבאָלטשי

וויכטיג פיר ראַבבינער אונד געמיינדעפאָרשטאַנדע.

דיא פאַם קאָנגליכען אונגאַר. קולטוס- אונד אונטערריכטסמיניס-טעריאַם פיר געבורטס-, טרויאונגס אונד טאָדעספאַללע

פאַרגעשריבענען מאַטריקען

זונד אין מיינעם פערלאַג ערשיע-נען. אונד קאָסטען דייזע 5 קר. פער שטיק. מאַטריקען-אויסצוגע 2 קר. פער באָגען. —

גראַסערען אבנעה-מערען געוואָהרע איך עגטשפּרעכענדען ראַב-באַט. האַבאַכטונגספאַלל

M. E. Löwy's Sohn

Verlagsbuchhandlung

Budapest, Königsgasse 1.

דיא נייעסטע ערפינדונג

יוז דאַס נאַך פּראָבעסאַך באַ-נאַנד אויס אמעריקא נייגעבעסערט מיט עלאַסטישע בוכבאַנד פאַן זאַלאַטעער זאַ-וואָהל פיר הערען אלס אויך פיר דאַמען אונד קינדער! וועלכעס אויס אָהנע פּפּדען אויס ווייגען נומטי קינסטליך קאָנשטרואירט אונד האַט דען צוועקק, דאַס עס וועלכעס דיא פערפאַלטעסטע בוכטע אין קרעצעטער צייט אין דיא גלייכע לאַגע בריינגט

פּרייזע: איינמאַנט 7—6 גולדען, דאָפּפּעלטע 15—10 גולדען

פיר פינדער אום דיא האַלבע גולדענע.

נאָכמאַל לאַגער אין מוטטטי-שפּרעכען, לויזע-פּאַרטען, בעטטפּ-אייזלאַנען, נומטי-שפּרעכען. אונד אַללער נומטי-וויאַרען-אַרטיקעל. — בייא בוכבאַנדלערן בישטע אנגעגעבען אָב ר.בס, לוגקס אָדער דאַפּפּעלט. זאַ אייד דיא לייבוויישע.

MORITZ POLITZER, k. k. Bandagist,

5—10 **Budapest, Franz-Deakgasse.**

אַרנאָלד מאַהון גראַבשטיין-לאַגער

Budapest, Waitzner-Boulevard Nr. 5.

(אין שבת אונד יום טוב געשפּערט.)

עמפּפּעהלט זיך אללען יענען, ווערבע דיא טרייטינע פּפּליכט דעס גראַבשטיינעטעמענס צו ערפּילען האַבען, — זעהר שאָנע גראַבשטיינע אויס מאַרמאָר אונד גראַניט זונד אין גראַסטער אויסוואַהל פאַראַ-האַנדען. קאַרדעקטע גראַבטיינען, זעהר שאָנע שריפ-טען מיט בעסטער פערגאָלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפּיהרט.

זיטלוקיט פערבייטעט אונד פאטערלאנדסלעבע פאדערונג. דא האבן פערטס עבען ביא הערן סטערעי: רעליגיאזע זיטלוקיט פערלאנגט אונטער אנדערעם אויך, דאס מאן אלס האבבינער פערהיראטטעט פיינע ניכט ווערד־פערהיראטט, אונד ווענן דיעזע אויך נאך זא פיעל בעצאהלען; דאס מאן אלס האבבינער מיט דעם שטראפגערעכט ניכט צו טהון בעקאמט; דאס מאן אלס האבבינער ווענן קינדערן מיט אייגעם ביישפיעל פראגענדא, ניכט אבער דיא מהאטען איינעם בערמאלאן סטערעי גיטהיסע, — רעליגיאזע וטסלוכקייט כאנן דעמעינגען קיין לייט־פאדען זיין, דער דיא רעליגיאן נור אלס געשאפט בעטראכטעט: ווער מעהר גיבט, כאנן מיך האבען!

* (דיא אמעריקאנישען סטערעים) טראגען זיך יעטצט מיט דעם געדאנקען „איס צוויקמאסיגקייטסגרינדען“ דען שבת אויף זאנגטאג צו פערלעגען. אם 18. ס. מ. ווארען אין פיטסבורג מערערע „באבבינער דער רעפאָרמירטען העבראאישען קירכע“ פערזאמעלט, וועלכע דיא פראגע דער פערלעגונג דעם שבת געפרעפט אונד זיך איינשטימיג דאהין געאיסערט, דאס „קיין יידישעס געזעטץ דיא אבהאלטונג פאן נאטטעסדיענסטען אם זאנטאג פערבייטעט.“ צור פעסטשטעללונג דיעזער טהאטזאכע האטטע עס נאכגעגעבן פערזאמטלונג דער רעפאָרמירטען „נאזיס“ געבראכט, יעדער יידישע שולקנאבע וויסס, דאסס מאן יעדען טאג בעטען דארף אונד זאלל. אבער דאסס דיא פערלעגונג דעם שבת אויף זאנגטאג אים גייסטע דעם יידענטהומס געריכטפערטיגט זיא, דאס וואגט ניכט איינמאל דיא פיטסבורגער פערזאמטלונג אבגעגעבן לוך צו בעהויפטען.

* (איס ווייזנגען) איינער דער איס זארייא אין אמסטערדאם איינגעוועגען, פערפאנגליכט אין דייטשען בלאטטערן פאלגענדעס שרייבען, דאס דאס הערין יעדעס לעזערס צו ערגרייפען ניכט פערפעהלען קאנן: „אך, יולא אויזנגבערגער, איס וועלטשטא (גאלי־צין) געבוירטס, לעבט הייר זיט 15 יאהרען, האבע הייר געהייראטעט אונד בין פאטער פאן 6 קינדערן, בין האנדעלסמאנן, האבע שטעטס מיינע אנגאבען אונד שטייערן פינגלטליך בעצאהלט, בין גיע פאן דער פאליציא אדער גערעכטליך בעשטראפט וואָרדען. האבע מיך גיע איינעם פערגעהענס שולדיג געמאכט, גיע אין פאליטיק מיך געמענגט, איך ניכט דיא טאגבלאטטער אדער יידישע געזעטצע אים אינטערשטיצונג אנגעגאנגען, אונד דאך ערהיעלט איך דיעזער טאגע דען „אויזווייזונגס בעגעהרל“, בינגען 14 טאגען דען פייסיסטען באדען צו פערלאססען, אין דיעזער הייהען זיינגערפיצ מיט דען קראנקען פייא דען וואנדערשטאב ערגרייפען, אלל מיין האב אונד גוט פערשליידערן, מיינען ערזעוערב איינגעבען אונד — איך מאך וואללען אדער ניכט — פאן האנגען גערען, ווייל איך געבארנער גאליציאנער בין. אוט איינע זאלבע נאנין אינטעלליגענטע פערפיגונג דעם יעטציגען יאהרהונדערט אנגעמעסען? גיבט עס קיינע מיטטעל דיעזע בעשליססע ריקקגאנגיג צו מאכען, דיא אינס אסטערייכער אים דער מעגשליכען זעזעללשאפט ריסען, מיט דער ווער אין פיינדשאפט לעבען אונד אין פערקעהר שטעהען? דאס וואָרט „אויסווייזונג“ ווערבעם אן פאָרייג יאהרהונדערטע עראינערט, אין אבגלאנין דער שאנגשען אינקווזיציאן, טרייבט אונס דיעזע פאן אונזערעם האב אונד גוט וויא דיא הונדע, אונד ווער וויסען ניכט, אן ווען ווער אונס אים הילפע ווענדען זאללען.“

* (דיא לעטצטען קאמפפע דער יודען אין אראבייען) אבער דיעזעס האאנטערעססאנטע, בייהער נור ווענג בעאכטעטע טהעמא הייעלט פערגאנגענע וואָכע אין העראָראנענדער דייטשער גצלעהרטער אין בערלין אייגע אפהלעזונג. אים דער ווער נאך דער „יידישען פיעסס“ פאהרגענדעס עגטגעהמען: צו אייגער צייט, וואָ בעריישט פון מאכטיגען נאכבארלאנדען, גצלייטעט פאן אמפפעלען אונד אין אלגעמיינען אין דעם בארבארישען אונד העל־דענגעשטאלטען „יידישען“ גצבלייטעס עדלער שטאדטען אונד פראמטער זיגן, מאנגסמטה אונד מאנגסטרייע לייכטען אים דעם בארבארבילד דיעזער וויסטגזאהנג הערפאר, אונד דיא עריגיפפענדע העלדענטהאט אייגעס מאנגאל אכן אכין דער לעבעדיג דאס לעבען זיינעס זאהנגס דעם גרייזאמען פיינדע הינפפעדרטע. אדס דאס ער דען אים אנפערטרייבען שאטין דעם פיינדעס אים לייפפערן מאכטע, ווייל ווערבט פאן דער מעראנישען טראדיציאן מיט אייגעם פערקלאגענדעס שטראהלענקראנץ אומגאנגען אונד אדס דאס „האהעליעד דער טרייע“ גצפיעגען. מיט מוהאמאונד אייפערצעטע ערבלוך דער פרייהייטסגעדיעזער מאפפען, מיט דעם אייפאנגע דעם האלבמאנדעס רייפטען אייך דיא דער פערגיכטונג ענגגעגען. דער „פראפעט דער גלייבען“, דער דיא בראזאמען פאס טיטש יידישער גצלעהרטער אייפ־נאמען אונד זיינען קאראן זעלבסט אין דען בעציינגנגען אללער רעליגיאזען בעגריפפען מיט דען וויזזיטסאיטספרייכען דער יודען פילדסע. פערפוהר אנפאנגס ערלער גצגען זיינע וואהלטהאטער. דאך צוגלייך מיט דער פרשטארקונג זיינער מאכט, שאן נאך דעם זיגרייכען טרעפפען בייא בעקקער בעגאנגען ער זיינען אונדולדזאמען פאמפף גצגען דיא בעקגענגער דעם איינציגען גאטטעס. נאכדעם דיא יודען דאס אנזיינגען, צום אזולאס אבערצוטרעטען, מיט הארטנאקקיגער גצטטערענהייט צוריקגצוויזע זיי, בעקרייגטע מוהאמער איינען שטאמם נאך דעם אנדערן, בעלאגערטע אהרע בורגען. לעם שאגונגסלאָן, דעם קאראן גצטגעגען. דיא הערלייכען פאלגענגאיג אונד דאטטעלפלאנצונגען דער יודען גאנגען ער זיינען, מיט בלוטזטהגגעדעם פאנאטיסמוס דיא הערגצגטהגען פערטהיידיגער הונגארדען, וויבער אונד קינדער אין דיא שקלאפפעריא פערקייפען אינגען פערצווייפעלטען, יידערשטאנד פאנד ער בייא דיעזען טאפפערן יידישען שטאמם, נאטגגטלרך בייא דעם דער קוריוסא: פערגעבענס שטרטטען זיינע שאארען גגגען דיא פעסטע, דא לעפפטע אין עלגעדע פערראטהער, סומאלי, זיינע גלייבגסגגגאססען דעם פיגדע אין דיא האנדע, גיעמאנד ערגאב זיך, קיינער מאכטע פאס איבערטרטט צום אזולאס עטוואס וויססע, דיא אללע שטארבען אלס מארטערע אירהרע גלייבגגס: פאן ערשטטערדען טעגגגן ערגבגגגפאללער הינפפפעדרונג אונד אינבינזאמען מאגגגסטהגגס וויסטען דיא גגגאדגגגשטגגס דאס לעבגגס אים זיינגען טאך באס. גגגמער ערגאב זיך דער לאוישטראס ווילדע, פאנאטישער גלוט איבער דיא גאנצע אראבישע האלבאינזעל, אונד מארטערס גאבפאלער, כאליף אמער, פאללגגדעטע דאס ווערך: דער רעגט דער יידישען שטאמם אראבגגגס וויאדדע פערטיגבע, אונד, אין פאָרבילד פיר שפאטערע גגשלעגטער מיסגגן דיא אהרע בלוטגגדען גגפילדע, אירהרע הייטאטהליכע שאללע פערלאסגגן אונד גגס וואגדערשטאבע גרייפען! אין דיבטערגגגזאגגגגן לעבגגגן אונד לעבגגן דיא מאפפעגגסטאגגגע. דעם יידישען שטרייטגגס פאָרגגגג

אלס צייט דעם ערשיינענס וואורדע מאָנטאג נאכ־מיטאג פעסטגעזעצט, בעצינלך דער שטונדע זאָللטע זיך דיא קאנצליא ערסט אם 28. אבערדס בעטרעפענדע אָרטעס ערקונדיגן. דיא קאנצליי בע־ריכטעט דעמגעמאס דען געמיינדען, וועלכע זיך צום ערשיינען אנגעמעלדעט האטטען, דאס איהר עפערטרע־טער בין מאָנטאג מיטטאג דער זיין מיססען, אמסטאג אבענדס טהיילטע יעדאך דער אבגעאָרדנעטע עמע־ריך אוואנקא, אלס אבמאנן דעם אראנשי־רונגס־מאָמענט דעם סעקרעטאר דער אָרטהאדאָק־סענקאנצליא מיט, דאס דער עמפפאנג איהר זאָנני־טאג בעשטימטע וואָרדען דיא. דיא איזראעליטישע לאנדעסקאנצליא האט זיך נאמליך ענטשיעדען גע־וויגערט, אם מאָנטאג אָר דעם מינסטער־פאוידע־טען צו ערשיינען, דא אللע אנדערען קאָנפעסס־נען זאָנגנטאג פאָרמיטטאג איהרע איהרע איפיהרטונג מאכען זאָللטען. דעם גערעכטען פער־לאנגען דער לאנדעסקאנצליא וואורדע רעגען איך גענוגע געפאהן, גליכצייטיג וואורדע אבער בע־שטימט, דאס איך דיא אָרטהאדאָקסע דעפוטאציאָן אם זאָנגטאג ערשיינען זאָللע. דיא אָרטהאדאָקסע־קאנצליא טעלעגראפירטע גען נאך אللען זייטען הין, דאס דיא דעפוטאציאָן אם זאָנגטאג ערשיינען מיססע, דאך עס וואר צו שפאט. פאָן דען מיססען ערהעלט דיא אנטוואָרט, דאס עס בעריכט צו שפאט דיא, אם צוו פעסטגעזעטצטן שטונדע (פאָר־מיטטאגס 10 אוהר) אן דער הויפטשטאדט אינצו־טרעפען. דיא קאנצליא האטטע אللזאָ אן דער לעצטען שטונדע דיא אונמאָגליכקייט אוהרעס ער־שיינענס אם זאָנגטאג אנקינדיגען מיססען, אונד ערסט שפאטער אדס איינגעאבענאנדטע פאָן דער פראוינץ דענאך איינגעטראָففען זינד, מעדרעטע דיא אן דער קאנצליא דעם מינסטער־פאוידע־אוהרענטען אדער ערשיינען פור מאָנטאג אן. וואָרין דיעזע שטאָ־רונג נכט איינגעטרעטען, זאָ וואָרט דיא אינגלי־זעבענבירגישע אָרטהאדאָקסע אן אמפאָ־זאנגטער בנאהל (וויגינסטענס 40 אב־געוואנדטע) ערשיעגען. דאך איך זאָ וואורדע דיא דעפוטאציאָן מיט גראָסער איסצייכנונג עמפ־פאנגען. דיא דרייא דאבייגער דער דעפוטאציאָן, דאָהע, אומפאנגטע ערשיינונגען שפרעכען אللע טראָטץ אדרעס איסערסטען אָר־טהאָדאָקסמוס־געלייטן אונגאריש, זונד אים קערנמאָר־אישען געגענדען, אונגאריש הייך אבער, דער אונגאריש שפרעכער דער דעפוטא־ציאָן אוס דיא איסצייכנונג וועדער־פאהרען, דאס דער מינסטער־פאוידעס אדס פרייגלכסס דיא דאנד דייכטע, וועלכער איסצייכנונג דיא פוהרער דער אבריגען יידישען דעפוטאציאָנען זיך נכט יהמען קאָننען.

פאָللיעטאָן.

דיא אויפגעקלארטען.

(11־פאָרטזעצונג.)

הערר וועדטהיימער ליעס אللע נעשאפפענדיעפ אונגעלעדיגט אויף זיינעס טישע ליעגען אונד ליעף איילענד מיט דעם שרייבען זיינעס נעפפען אין דאס ציממער זיינער מאָכטער. —

יאָועפינע פייטע זיך זעהר, דאס זיא אידרען פעטטער, דער, אלס זיא נאך אין קליינעס קינד וואר, אימטער זאָ ליעבעפאָللנען זיא נעווינען אונד דער איהר אויס דעם פערנען אייגנס מאנכמאל הינבעט זאָللכען נעשיקט האט־טע, יעמצס וויידער זעהען זאָللטע. יעדאָך שטיגט איהר דער פערדאכט אויף, דאס איהר פאטער דען פעטטער אי־נענס פור זיא האבע קאָممען לאططען. זיא פרייפט דאהער דאס דאטטס אונד דען פאطططططط